

BIRŽŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS KONTROLĖS IR AUDITO TARNYBA

VERTINIMO ATASKAITA

**DĖL UAB BIRŽŲ AUTOBUSŲ PARKO PLANUOJAMOS VYKDYTI NAUJOS
VEIKLOS ATITIKTIES NUSTATYTIEMS TEISĖS AKTAMS BEI ĮMONĖS
FINANSINIŲ GALIMYBIŲ UŽSIIMTI ŠIA VEIKLA**

2022 m. spalio 13 d. Nr. K14-7

Vertinimą atliko: Savivaldybės kontrolierė Žaneta Eriksonienė ir Vyriausioji patarėja Stasė Čeponienė.
Vertinimo ataskaita pateikta: Biržų rajono savivaldybės tarybai, Biržų rajono savivaldybės Merui, Biržų rajono savivaldybės administracijai, UAB Biržų autobusų parkui.
Su vertinimo ataskaita galima susipažinti Biržų rajono savivaldybės interneto puslapyje adresu www.birzai.lt

---

TURINYS

SANTRAUKA.....	3
IŽANGA.....	5
VERTINIMO REZULTATAI.....	6
1. Bendrovės valdymas.....	6
2. Dėl Bendrovės planuojamos vykdyti naujos veiklos atitikties nustatytiems teisės aktams.....	7
3. Bendrovės veikla nuostolinga.....	8
4. Bendrovė įsipareigojimus vykdo, tačiau jie yra didėjantys.....	8
5. Bendrovės dalis finansinių rodiklių - probleminiai.....	9
5.1. Nuosavo kapitalo grąža.....	9
5.2. Likvidumo rodikliai.....	9
5.3. Apyvartumo rodikliai.....	11
5.4. Stabilumo rodikliai.....	12
6. Bendrovės pajamos už mokinių pavėžėjimą.....	13
7. Savivaldybės kompensacija už nuostolingus maršrutus didėja.....	14
PRIEDAI.....	15

SANTRAUKA

Vertinimo svarba

Viena iš savivaldybės savarankiškų funkcijų – keleivių vežimo vietiniais maršrutais organizavimas, lengvatinio keleivių vežimo kompensacijų skaičiavimas ir mokėjimas¹. Įgyvendindama šią funkciją, Biržų rajono savivaldybė (toliau – Savivaldybė) įsteigė ir valdo nuosavybės teise keleivių vežimo paslaugas teikiančią UAB Biržų autobusų parką (toliau – Bendrovė).

Bendrovei, kaip Savivaldybės valdomai įmonei, teikiantieji viešąjį keleivių vežimo paslaugą, nėra vienintelis tikslas siekti kuo didesnio pelno ir jį gauti, tačiau gaunamas pelnas yra reikalingas siekiant kitų tikslų: norint atnaujinti nusidėvėjusį turtą ar gerinant teikiamų paslaugų kokybę. Savivaldybės valdoma įmonė – visų mokesčių mokėtojų turtas, todėl ji privalo teikti kokybiškas viešąsias paslaugas bendruomenei ekonomiškai ir racionaliai naudodama išteklius ir užtikrindama efektyvią ir rezultatyvią veiklą.

Siekdami pelningos veiklos, Bendrovės vadovybė parengė Bendrovės strateginį planą, kuriame numatyta nenuostolingos veiklos užtikrinimo strategija. Siekiant veiklos tikslų, labai svarbus yra įmonės veiklos analizavimas, įvairių finansinių rezultatų vertinimas. Finansinė analizė gali padėti atrasti silpnąsias veiklos puses ir pasirinkti tinkamą veiklos strategiją.

Vertinimo tikslas ir apimtis

Biržų rajono savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba (toliau – Tarnyba) Biržų rajono savivaldybės tarybos 2022 m. rugpjūčio 26 d. sprendimu Nr. T-196 „Dėl pavedimo Biržų rajono savivaldybės kontrolės ir audito tarnybai“, atliko UAB Biržų autobusų parko planuojamos vykdyti naujos veiklos – vilkikų sąstatų (vilkiko ir tentinės priekabos nuomos) – atitikties nustatyties teisės aktams bei įmonės finansines galimybes užsiimti šia veikla įvertinimą.

Vertinimo tikslas – UAB Biržų autobusų parko planuojamos vykdyti naujos veiklos – vilkikų sąstatų (vilkiko ir tentinės priekabos nuomos) – atitikties nustatyties teisės aktams bei įmonės finansinės galimybės užsiimti šia veikla.

Vertinimo subjektas – uždaroji akcinė bendrovė Biržų autobusų parkas, buveinės adresas: J. Basanavičiaus g. 56, LT-41164 Biržai.

Vertinamas laikotarpis – 2021 m. – 2022 m. II ketv., palyginimui naudojome ankstesnių metų duomenis.

Pagrindiniai vertinimo rezultatai

Savivaldybė gali priimti sprendimą dėl naujos ūkinės veiklos vykdymo tik esant tam tikroms sąlygoms. Vietos savivaldos įstatymas nustato, kad Savivaldybė gali steigti naują juridinį asmenį šiai ūkinei veiklai vykdyti arba pavesti naują ūkinę veiklą vykdyti jau veikiančioms savivaldybės valdomoms įmonėms, tik gavusi išankstinį Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos sutikimą.

Bendrovė pagal kredito sutartis ir sprendimus 2022 m. rugsėjo 1 d. turėjo įsipareigojimų už 1 039,7 tūkst. Nors Bendrovė įsipareigojimus vykdo, tačiau jie yra didėjantys. Įmonė dar nėra išėmusi 112,7 tūkst. Eur paskolos dalies. Įsipareigojimams vykdyti Bendrovei reikia kas mėnesį apie 20,3 tūkst. Eur lėšų (apie 18,0 tūkst. Eur mėnesio įmokoms ir apie 2,3 tūkst. palūkanoms).

¹ LR Vietos savivaldos įstatymo, 1994-07-07 Nr. I-533 (su vėlesniais pakeitimais), 6 str. 33 p.

2022 m. baigiasi Valstybinės mokesčių inspekcijos nepriemokos vykdymas, pagal kurį Bendrovė kas mėnesį sumoka 1,4 tūkst. Eur, tačiau Bendrovei prisiėmus 360,0 tūkst. Eur paskolą 7-erių metų laikotarpiui, pagal preliminarinius Bendrovės pateiktus skaičiavimus, įmonės mėnesio įmokos su palūkanomis išaugtų virš 5,0 tūkst. Eur.

Bendrovė turi tris kredito sutartis, kuriose nustatyta kintamoji palūkanų norma, t. y. kintamoji palūkanų dalis 6 mėn. EURIBOR plus marža. Šiuo atveju išlieka rizika dėl palūkanų svyravimų, kurios jau yra didėjančios.

Didžioji dalis Bendrovės finansinių rodiklių yra blogi (žr. 1 priedą). Šios aplinkybės, rodo, kad esama reikšmingų neapibrėžtumų, galinčių kelti didelių abejonių dėl įmonės galimybių laiku vykdyti finansinius įsipareigojimus.

IŽANGA

Bendrovė yra ribotos civilinės atsakomybės privatus juridinis asmuo, kuris savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos civiliniu kodeksu, Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymu² (toliau – Įstatymas), kitais įstatymais bei teisės aktais, Bendrovės įstatais³.

Bendrovės veiklos tikslai: užtikrinti būtinų keleivinio kelių transporto paslaugų teikimą visuomenei – vežti keleivius nustatytais tolimojo ir vietinio reguliaraus susisiekimo maršrutais; racionaliai naudoti Bendrovės turtą bei kitus išteklius; siekti ekonomiškai racionalios Bendrovės veiklos.

Vadovaudamasis Savivaldybių turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo savivaldybių valdomose įmonėse tvarkos aprašo⁴ 9 punktu, Biržų rajono savivaldybės administracijos direktorius pateikė Bendrovei Biržų rajono savivaldybės lūkesčių raštą⁵, kurio 6 punkte nustatyti finansiniai lūkesčiai. Bendrovė turi siekti:

1. užtikrinti nenuostolingą veiklą;
2. mažinti nuostolius vietinio reguliaraus susisiekimo maršrutuose;
3. kad 4 metų laikotarpiu nuosavo kapitalo grąža būtų teigiama.

Bendrovė, atsižvelgusi į Biržų rajono savivaldybės lūkesčių raštą ir įstaigos neigiamą rezultatą, parengė Bendrovės strateginį planą⁶, kuriame numatyta nenuostolingos veiklos užtikrinimo strategija.

Bendrovės vadovybė siūlo Savivaldybės administracijai pristatyti naują veiklą – vilkikų sąstatų (vilkiko ir tentinės puspriekabės nuomą) sudarant dvišalę sutartį ilgalaikiai sutarčiai.

Bendrovės vadovybė siūlo užstatyti naujai įsigijamus tarpmiestinio susisiekimo turistinius autobusus maksimaliai 360 tūkst. eurų sumai ir ją panaudoti įsigyjant 10 vilkikų sąstatų. Paskola būtų imama septynerių metų laikotarpiui, su įmokų atidėjimu metams. Sukauptos lėšos būtų naudojamos mažinti pagrindinės veiklos sąnaudoms, pasiekti pelnui.

Pagrindiniai sudaromos sutarties aspektai:

- Vilkiko nuomos kaina mėnesiui – 1150 eurų (žr. 1 lentelę).
- Sutartis sudaroma penkerių metų laikotarpiui.
- Bendrovė į mokamą sumą įtraukia transporto draudimą.
- Remonto darbai atliekami Bendrovės darbuotojų, bendrovės sąskaita, tačiau remonto ir eksploatacinės medžiagos klientas turės užsisakyti iš Bendrovės.
- Visi sąstatai išnuomojami vienam klientui.

² Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymas, 2000-07-13 Nr. VIII-1835 (su vėlesniais pakeitimais).

³ Bendrovės įstatai patvirtinti Savivaldybės administracijos direktoriaus 2021 m. vasario 4 d. įsakymu Nr. A-89, Juridinių asmenų registre registruoti 2021-03-15, kodas 154742789.

⁴ Patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. 567 „Dėl Savivaldybių turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo savivaldybių valdomose įmonėse tvarkos aprašo patvirtinimo“.

⁵ Biržų rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2021 m. spalio 6 d. įsakymas Nr. A-728 „Dėl Biržų rajono savivaldybės lūkesčių rašto uždėjimui akcinei bendrovei Biržų autobusų parkui pateikimo“.

⁶ Uždarnosios akcinės bendrovės Biržų autobusų parko direktoriaus 2022 m. rugpjūčio 16 d. įsakymas Nr. V-42 „Dėl strateginio veiklos plano patvirtinimo“.

1 lentelė

Vilkikas	Nusidėvėjimas	Palūkanos	Eksplotacija	Draudimas	Pajamos	Pelnas
1	380	60	50	250	1150	410
2	380	60	50	250	1150	410
3	380	60	50	250	1150	410
4	380	60	50	250	1150	410
5	380	60	50	250	1150	410
6	380	60	50	250	1150	410
7	380	60	50	250	1150	410
8	380	60	50	250	1150	410
9	380	60	50	250	1150	410
10	380	60	50	250	1150	410
Iš viso	3800	600	500	2500	11500	4100

Šaltinis: Bendrovės strateginis planas

Bendrovės vadovybė mano, kad atsižvelgus į dabartinius ir istorinius Bendrovės veiklos rezultatus, 4100-5000 eurų pelno per mėnesį iš papildomų veiklų Bendrovei turėtų pakakti tam, kad Bendrovės veikla būtų nenuostolinga.

Kontrolės ir audito tarnyba nevertino Bendrovės strateginiame plane pateiktų duomenų apie numatomos veiklos rezultatus.

VERTINIMO REZULTATAI

1. Bendrovės valdymas

Bendrovės steigėjas ir vienintelis akcininkas yra Biržų rajono savivaldybės taryba.

Pagal Bendrovės įstatų 14 punktą, Bendrovės organai:

1. Visuotinis akcininkų susirinkimas;
2. stebėtojų taryba nesudaroma;
3. valdyba nesudaroma;
4. Bendrovės vadovas.

Bendrovės vadovas yra vienasmenis valdymo organas.⁷

Įstatyme⁸ nustatyta, kad valdyba priima sprendimus:

- dėl ilgalaikio turto, kurio balansinė vertė didesnė kaip 1/20 bendrovės įstatinio kapitalo, įkeitimo ir hipotekos (skaičiuojama bendra sandorių suma), jeigu įstatuose nenurodyta kitokia vertė;
- įsigyti ilgalaikio turto už kainą, didesnę kaip 1/20 bendrovės įstatinio kapitalo, jeigu įstatuose nenurodyta kitokia kaina.

Kadangi Bendrovėje valdyba nesudaroma, valdybos kompetencijai priskirtas funkcijas atlieka Bendrovės vadovas, išskyrus Įstatymo nustatytas išimtis⁹.

⁷ Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymo, 2000-07-13 Nr. VIII-1835 (su vėlesniais pakeitimais), 19 straipsnio 1 dalis.

⁸ Ten pat 37 straipsnio 4 dalies 4 ir 6 p.

⁹ Ten pat 19 straipsnio 4 dalis.

Savivaldybės administracijos direktorius įgyvendina Savivaldybės, kaip akcininkės, turtines ir neturtines teises, vadovaudamasis Įstatymu, kitais teisės aktais ir bendrovės įstatais¹⁰.

Pagal poreikį savivaldybės administracijos direktorius turi teisę priimti kitus sprendimus ir atlikti veiksmus, kurių reikia turtinėms ir neturtinėms teisėms savivaldybės valdomose įmonėse įgyvendinti,¹¹ nei nurodyti Savivaldybių turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo savivaldybių valdomose įmonėse tvarkos apraše.

Bendrovės valdymo organai privalo veikti bendrovės ir jos akcininkų naudai, laikytis įstatymų bei kitų teisės aktų ir vadovautis bendrovės įstatais.¹²

2. Dėl Bendrovės planuojamos vykdyti naujos veiklos atitikties nustatytiems teisės aktams

Pagal Bendrovės įstatus, Bendrovės pagrindinės veiklos sritys pagal Ekonominės veiklos rūšių klasifikatorių¹³:

1. keleivių vežimas autobusais mieste ar priemiestyje (49.31.10);
2. kitas, niekur nepriskirtas, keleivinis sausumos transportas (49.39);
3. sausumos transportui būdingų paslaugų veikla (52.21);
4. kita transportui būdingų paslaugų veikla (52.29).

Bendrovė gali užsiimti bet kokia kita veikla, kuri neprieštarauja Lietuvos Respublikos teisės aktams.

Savivaldybė gali priimti sprendimą dėl naujos ūkinės veiklos vykdymo, kai:

1) nauja ūkinė veikla yra būtina siekiant patenkinti savivaldybės bendruomenės bendruosius interesus ir

2) atsižvelgdami į savo komercinius interesus, kiti ūkio subjektai tokios veiklos nevykdytų arba vykdytų ne visa apimtimi, kuri yra būtina savivaldybės bendruomenės bendriesiems interesams patenkinti, ir tik

3) jeigu tokiu sprendimu nebus teikiama privilegijų arba diskriminuojami atskiri ūkio subjektai ar jų grupės¹⁴.

Savivaldybė gali steigti naują juridinį asmenį šiai ūkinei veiklai vykdyti arba pavesti naują ūkinę veiklą vykdyti jau veikiančioms savivaldybės valdomoms įmonėms, tik gavusi išankstinį Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos sutikimą.¹⁵

Viešojo administravimo subjektų pareiga užtikrinti sąžiningos konkurencijos laisvę kaip numatyta Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatyme.¹⁶

Atsižvelgus į aukščiau išdėstytą teisinį reglamentavimą, Kontrolės ir audito tarnyba 2022 m. rugsėjo 8 d. pateikė paklausimą Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybai, kuriuo prašoma pateikti nuomonę dėl Bendrovės galimybės užsiimti nauja veikla, t. y., krovinių automobilių įsigijimas bei jų

¹⁰ Biržų rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2012 m. spalio 4 d. įsakymas Nr. A-805 „Dėl atstovavimo Biržų rajono savivaldybei akcinėse bendrovėse ir uždaroiose akcinėse bendrovėse taisyklių patvirtinimo“ (pakeitimas 2017-06-19 Nr. A-575) 5 p.

¹¹ Savivaldybių turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo savivaldybių valdomose įmonėse tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. 567, 14 p.

¹² Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymo, 2000-07-13 Nr. VIII-1835 (su vėlesniais pakeitimais), 19 straipsnio 4 dalis.

¹³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1995 m. gegužės 17 d. nutarimas Nr. 696 „Dėl ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriaus“.

¹⁴ LR Vietos savivaldos įstatymo, 1994-07-07 Nr. I-533 (su vėlesniais pakeitimais), 9¹ straipsnio 1 dalis.

¹⁵ Ten pat 9 str. 2 d.

¹⁶ Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo, 1999 m. kovo 23 d. Nr. VIII-1099 (su vėlesniais pakeitimais) 4 straipsnis.

nuoma. 2022 m. spalio 10 d. Konkurencijos taryba į paklausimą atsakė, kad „Pagal pateiktą informaciją, Konkurencijos tarybos ekspertų preliminarium vertinimu, tikėtina, kad aptariama veikla galėtų būti pripažinta nauja ūkine veikla. Tokiu atveju Savivaldybei reikėtų kreiptis į Konkurencijos tarybą dėl sutikimo dėl naujos ūkinės veiklos vykdymo. Vis dėlto, primintina, kaip paminėta aukščiau, kad Vietos savivaldos įstatymo 9¹ straipsnio 1 dalyje numatyta, jog Savivaldybė gali priimti sprendimą dėl naujos ūkinės veiklos vykdymo tik esant tam tikroms sąlygoms“.

3. Bendrovės veikla nuostolinga

Bendrovės paskutinių metų (2019-2021 m.) veiklos rezultatas buvo neigiamas. Pagal Bendrovės Pelno (nuostolių ataskaitą) grynasis nuostolis:

2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m. II ketv.
-15,2 tūkst. Eur	-41,8 tūkst. Eur	-26,9 tūkst. Eur	-40,4 tūkst. Eur

1 pav. Bendrovės veiklos rezultatai

Šaltinis: Kontrolės ir audito tarnyba pagal Bendrovės apskaitos duomenis

Nepaskirstytieji nuostoliai 2022 m. II ketv. Bendrovės apskaitos duomenimis sudarė 160,3 tūkst. Eur.

4. Bendrovė įsipareigojimus vykdo, tačiau jie yra didėjantys

Bendrovė pagal kredito sutartis ir sprendimus 2022 m. rugsėjo 1 d. turėjo įsipareigojimų už 1 039,7 tūkst. (žr. 2 lentelę). Įmonė dar nebuvo išėmusi 112,7 tūkst. Eur paskolos dalies pagal 2022-08-01 kredito sutartį Nr. K-22-294408. Įsipareigojimams vykdyti Bendrovei reikia kas mėnesį apie 20,3 tūkst. Eur lėšų (apie 18,0 tūkst. Eur mėnesio įmokoms ir apie 2,3 tūkst. palūkanoms). Bendrovė įsipareigojimus vykdo laiku.

2022 m. gruodžio 25 d. baigiasi Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos sprendimo Nr. (23.24-08)327-5261 dėl nepriemokos vykdymas, pagal kurį Bendrovė kas mėnesį sumoka 1,4 tūkst. Eur, tačiau Bendrovei prisiėmus 360,0 tūkst. Eur paskolą 7-erių metų laikotarpiui, pagal preliminarinius Bendrovės pateiktus skaičiavimus, įmonės mėnesio įmokos su palūkanomis už šią paskolą išaugtų virš 5,0 tūkst. Eur.

Atkreipiame dėmesį, kad Bendrovės visose trijose kredito sutartyse nustatyta kintamoji palūkanų norma, t. y. kintamoji palūkanų dalis 6 mėn. EURIBOR¹⁷ plius marža. Šiuo atveju išlieka rizika dėl palūkanų svyravimų, kuriems įtaką daro geopolitiniai, ekonominiai ar kiti veiksniai. Atsižvelgus į tai, kad EURIBOR reikšmė š. m. birželio pabaigoje buvo neigiama, o spalio pradžioje siekė apie 1,8 proc.¹⁸, palūkanos už prisiimtas paskolas Bendrovei didėja.

¹⁷ EURIBOR (Euro Interbank Offered Rate) - vidutinės Europos tarpbankinės rinkos palūkanų normos, kuriomis bankai yra pasiruošę skolinti pinigus eurai kitiems bankams. Palūkanas nustato ir skaičiuoja Europos Bankų Asociacija.

¹⁸ <https://www.bankai.lt/paskolos/tarpbankines-palukanu-normos/euribor>.

2 lentelė

Eil. Nr.	Sutartis	Suma, Eur	Mėnesio įmoka, Eur		Paskolos likutis (Eur) 2022-09-01	Grąžinimo terminas
			Be palūkanų	Palūkanos (apie)		
1.	2020-12-16 kredito sutartis Nr. KS-2020-001-25 (su Savivaldybės garantija)	375000,00	4746,84	400,00	303797,40	2027-12-15
2.	2022-08-01 kredito sutartis Nr. K-22-294408 (su Savivaldybės garantija)	523000,00	6705,12	1160,00	410331,60	2029-07-31
3.	2021-06-09 lizingo sutartis Nr. FS-211-16723. Lizingas suteikiamas iš finansavimo limito sutarties 2021-06-09 Nr. FLS-2021-003-25	323796,00	3208,06	760,00	250148,48	2028-06-25
4.	2021-07-05 Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Panevėžio skyriaus sprendimas Nr. VIA-SP10E-138 dėl įsiskolinimo	8720,73	181,68		6540,57	2025-08-25
5.	2021-07-05 Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Panevėžio skyriaus sprendimas Nr. VIA-SP10E-137 dėl įsiskolinimo	84332,31	1756,92		63249,27	2025-08-25
6.	2021-02-10 Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos sprendimas Nr. (23.24-08) 327-5261 dėl nepriemokos	31082,98	1412,86		5651,50	2022-12-25
	Iš viso		18011,48	2320,00	1039718,82	

Šaltinis: Kontrolės ir audito tarnyba pagal Bendrovės apskaitos duomenis

5. Bendrovės dalis finansinių rodiklių – probleminiai

5.1. Nuosavo kapitalo grąža (pelningumas), tai rodiklis, skirtas matuoti kokį pelną įmonė uždirba lyginant su jos nuosavu kapitalu (buhalterine verte). Kuo nuosavo kapitalo grąžos rodiklis aukštesnis, tuo geriau, nes toks verslas turi palankesnes plėtros perspektyvas. Atsižvelgus, kad eilę metų Bendrovė dirba nuostolingai, kapitalo grąža yra neigiama.

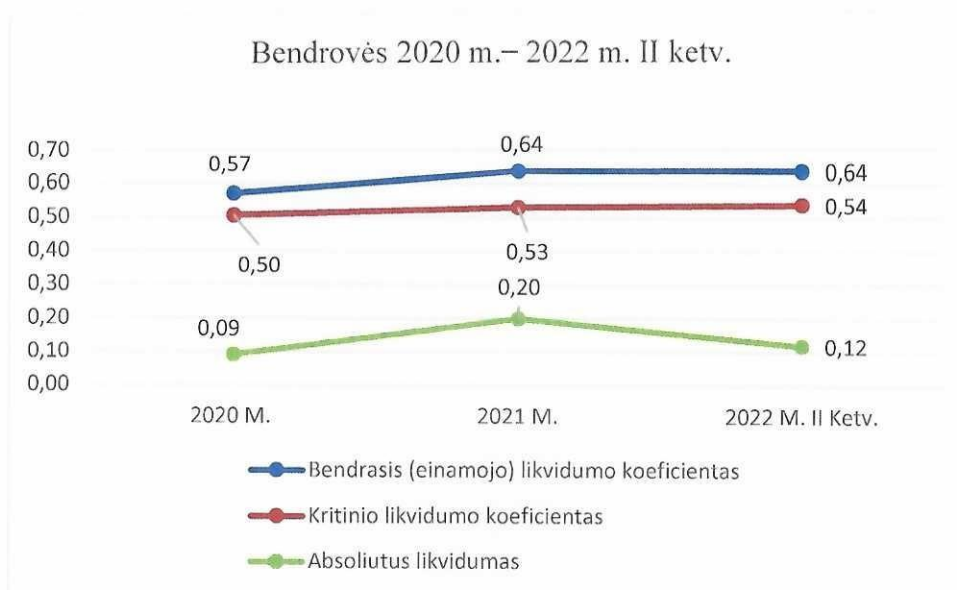
5.2. Likvidumo rodikliai. Kiekvienai įmonei svarbiausia yra sugebėti įvykdyti savo įsipareigojimus, todėl buvo analizuojami likvidumo rodikliai¹⁹. Likvidumo rodikliai (koeficientai) yra

¹⁹ Bendrasis (einamojo) likvidumo koeficientas (rodiklis) rodo kiek trumpalaikio turto tenka 1-nam trumpalaikių įsipareigojimų eurui, įvertina įmonės sugebėjimą savo trumpalaikiu turtu padengti trumpalaikius įsipareigojimus. Kartu jis parodo ir įmonės gebėjimą rasti teisingą ir saugų santykį tarp trumpalaikių skolų ir trumpalaikių įsipareigojimų, padeda prognozuoti įmonės mokumo būklę artimiausiu metu. Rodiklis labai geras > 2.0; geras > 1.5; patenkinamas > 1.2; nepatenkinamas < 1,2 ir blogas < 1,0.

Kritinio likvidumo (skubaus padengimo) rodiklis rodo sugebėjimą greitai (skubiai) realizuojamu trumpalaikiu turtu padengti trumpalaikius įsipareigojimus. Šis rodiklis yra griežtesnis įmonės likvidumo lygio įvertinimas, nes apskaičiuojant šį rodiklį daroma prielaida, kad atsargos nėra likvidžios. Tuo tarpu pirkėjų įsiskolinimas laikomas likvidžiu. Jeigu likvidus turtas viršija trumpalaikius įsipareigojimus ir kitas per vienerius metus mokėtinas sumas, laikoma, kad tokia įmonė yra saugi ir neturėtų susidurti su trumpalaikio likvidumo problemomis.

Absoliutaus likvidumo pinigais rodiklis – konservatyviausias iš likvidumo rodiklių, nes jį apskaičiuojant daroma prielaida, kad pirkėjų įsiskolinimas ir kitos per vienerius metus gautinos sumos irgi gali būti nelikvidžios. Taigi absoliutaus likvidumo pinigais rodiklis parodo,

glaudžiai susiję su įmonės mokumu. Manoma, kad neturėtų būti didelių skirtumų tarp einamojo ir kritinio likvidumo rodiklių. Bendrovės 2020 m.– 2022 II ketv. likvidumo rodiklių dinamika pateikta 2 pav.

2 pav. Bendrovės likvidumo rodiklių dinamika 2020 m. – 2022 II ketv.

Šaltinis. Kontrolės ir audito tarnyba pagal Bendrovės finansinių ataskaitų duomenis

5.2.1. Bendrasis (einamojo) likvidumo koeficientas rodo, koku laipsniu trumpalaikis turtas padengia trumpalaikius įsipareigojimus. Likvidumas priklauso nuo įmonės gebėjimo trumpalaikį turtą paversti pinigais ir taip apmokėti savo skolas bei padengti kitas mokėtinas sumas. Vidutinė rodiklio reikšmė sudaro 1,2 – 2 (kartai). Bendru atveju šis rodiklis turi būti ne mažesnis už vienetą, Bendrovės šis rodiklis yra apie 0,6. Reikšmė mažesnė nei vienetą leidžia daryti prielaidą, kad įmonė gali nevykdyti trumpalaikių įsipareigojimų.

5.2.2. Kritinio likvidumo koeficientas yra griežtesnis įmonės likvidumo lygio įvertinimas, nes apskaičiuojant šį rodiklį daroma prielaida, kad atsargos nėra likvidžios. Tuo tarpu pirkėjų įsiskolinimas laikomas likvidžiu. Jeigu likvidus turtas viršija trumpalaikius įsipareigojimus (ir kitas per vienerius metus mokėtinas sumas), laikoma, kad tokia įmonė yra saugi ir neturėtų susidurti su trumpalaikio likvidumo problemomis. Praktikoje kritinio likvidumo koeficientas svyruoja apie 1. Žemesnė nei 0,5 reikšmė laikoma nepatenkinama. Bendrovės kritinio likvidumo koeficientas yra vidutiniškai apie 0,54. Tai rodo, kad Bendrovė nėra pakankamai saugi, nes kritinio likvidumo koeficientas yra ties nepatenkinama reikšme, nes ji greitai (skubiai) realizuojamu trumpalaikiu turtu nepajėgtų padengti trumpalaikių įsipareigojimų.

5.2.3. Absoliutaus likvidumo rodiklis parodo Bendrovės pinigų valdymą ir sugebėjimą pinigėmis lėšomis padengti didžiąją dalį trumpalaikių įsipareigojimų (2020 m. – 9 proc., 2021 m. – 20 proc., 2022 m. II ketv. – 12 proc.). Bet kuriuo atveju jo nereikėtų vertinti atsietai nuo kitų rodiklių, nes šis rodiklis parodo tik momentinį Bendrovės likvidumą. Neturėtų būti mažesnis kaip 0,2. 2021 m.

---

kokią dalį trumpalaikių įsipareigojimų įmonė gali skubiai padengti kritiniu atveju, pasinaudodama faktiškai turima pinigų suma. Jis neturėtų būti mažesnis kaip 0,2. Kuo konservatyvesnė įmonės pinigų valdymo politika, tuo didesnis laikomų pinigų likutis, tuo šis rodiklis aukštesnis. Aukšta rodiklio reikšmė gali rodyti silpną įmonės finansų ir pinigų srautų valdymą, - tai rodo neefektyvų piniginių lėšų panaudojimą.

pabaigoje šis rodiklis buvo pakankamas, tačiau 2022 metų eigoje jis yra per žemas.

5.3. Apyvartumo rodikliai. Įmonės turto panaudojimo efektyvumą atspindi apyvartumo rodikliai, kurie parodo laikotarpį, per kurį įmonė savo resursus paverčia pinigais, ar tiksliau – pinigų srautu.

5.3.1. Ilgalaikio turto apyvartumas parodo, kiek kartų „apsiverčia“ ilgalaikis turtas lyginant su pardavimais per metus. Kuo rezultatas mažesnis, tuo mažesnis yra ilgalaikio turto efektyvumas lyginant su pardavimais. Ir atvirkščiai kuo didesnis, tuo įmonė efektyviau išnaudoja savo ilgalaikį turtą. Bendrovės šis rodiklis 2020 m. buvo 0,84; 2021 m. – 0,64; 2022 m. II ketv. – 0,42. Mažėjantis rodiklis rodo, kad Bendrovė įsigijo daugiau ilgalaikio turto, bet pajamų uždirbo mažiau.

5.3.2. Vertiname Bendrovės apyvartinio kapitalo rodiklius.

Apyvartinis kapitalas apskaičiuojamas pagal formulę: trumpalaikis turtas minus trumpalaikiai įsipareigojimai. Neigiamas rodiklis rodo, kad įsipareigojimai yra didesni už turimą trumpalaikį turtą, taip pat, kad įmonė nėra pajėgi apmokėti visas trumpalaikes skolas.

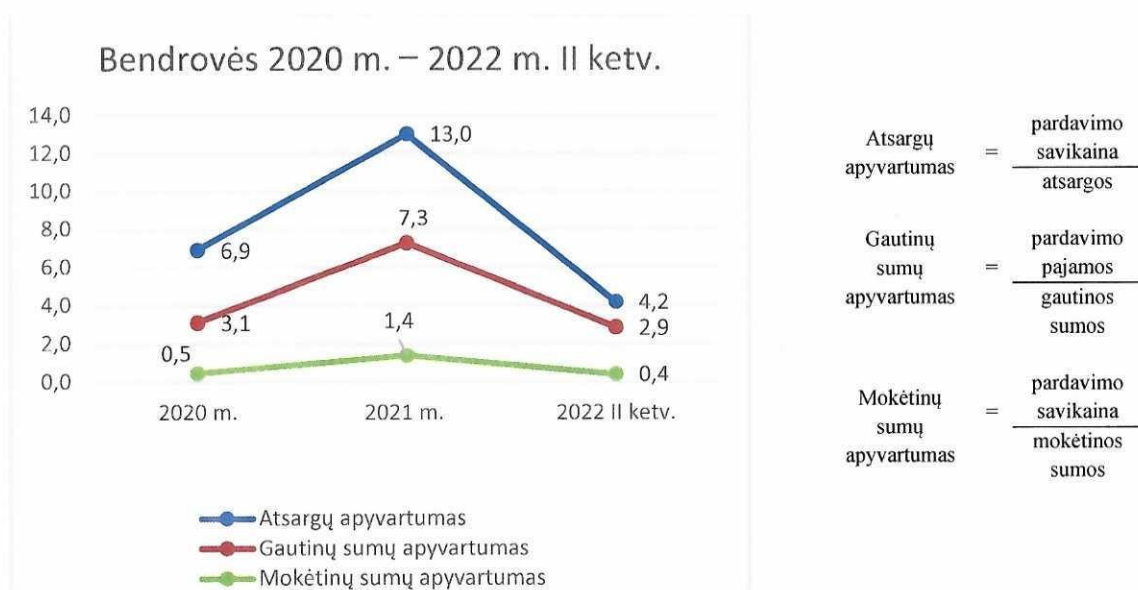
3 lentelė

Bendrovės apyvartinio kapitalo rodikliai 2020 m. – 2022 m. II ketv., Eur

Eil. Nr.	Rodiklis	2020 m.	2021 m.	2022 m. II ketv.
1.	TRUMPALAIKIS TURTAS	200392	152819	188559
2.	PER VIENERIUS METUS MOKĖTINOS SUMOS	351101	239905	295508
3.	APYVARTINIS KAPITALAS	-150709	-87086	-106949

Šaltinis. Kontrolės ir audito tarnyba pagal Bendrovės audituotų finansinių ataskaitų duomenis

5.3.3. Apyvartinio kapitalo atskirų sudedamųjų dalių – atsargų, gautinų sumų ir mokėtinų sumų apyvartumo rodikliai parodo pinigų ciklą, t. y. atsargų apyvartų skaičių per metus; gautinų sumų apyvartumas parodo kiek kartų „apsiverčia“ pirkėjų skola lyginant su pardavimais per metus; mokėtinų sumų apyvartumas parodo kiek kartų „apsiverčia“ skola tiekėjams lyginant su įsigijimais per metus, todėl analizuosime tik 2020 m. ir 2021 m. rodiklius. Bendrovės 2020 m. – 2022 m. II ketv. apyvartumo rodiklių dinamika pateikta 3 pav.

3 pav. Bendrovės apyvartumo rodiklių dinamika 2020 m. – 2022 m. II ketv.

Šaltinis. Kontrolės ir audito tarnyba pagal Bendrovės finansinių ataskaitų duomenis

2021 m. Atsargų apyvartumo rodiklis rodo, kad Bendrovėje atsargos atsinaujino pakankamai sparčiai – apie 13 kartų per metus. Įvertinant Bendrovės veiklos specifiką – Bendrovė yra viešojo transporto paslaugų teikėja, ji turi užtikrinti sklandų paslaugų teikimą, todėl natūrali didelė eksploatacinių atsargų įvairovė bei nuolatinis atsarginių detalių užtikrinimas yra būtinas, laikytina, kad atsargų apyvartumas yra geras.

Gautinų sumų apyvartumas rodo kaip greitai Bendrovė surenka gautinas sumas (pirkėjų įsiskolinimus). Pakankamai geras gautinų sumų apyvartumas rodo, kad pirkėjai ir kiti skolininkai pakankamai gerai atsiskaito su Bendrove.

Mokėtinų sumų apyvartumas Bendrovėje yra gerėjantis, tačiau dar išlieka žemas. Žemi mokėtinų sumų apyvartumo rodikliai rodo, kad Bendrovė galimai susiduria su apyvartinio kapitalo trūkumu ir su tiekėjais greičiau atsiskaityti nepavyksta.

5.4 Stabilitumo rodikliai

5.4.1. Populiarus mokumo grupės rodiklis yra įsiskolinimo koeficientas (debt ratio), pažodžiui verčiant iš anglų kalbos vadinamas skolos rodikliu. Bendrovės įsiskolinimo rodiklis nepatenkinamas, kuris skaičiuojamas palyginant įmonės skolas (įsipareigojimus) su įmonės turtu, taigi šį rodiklį galime taip pat vadinti ir struktūros rodikliu, kuris palygina sumas esančias skirtingose balanso pusėse. Visos įmonės skolos padalinamos iš viso įmonės turimo turto, tokiu būdu gaunamas skaičius, kurio reikšmė sako kiek 1-nam Bendrovės disponuojamo turto eurui tenka skolų, taigi atskleidžiama proporcija tarp skolų ir turto. Vertinant reikšmę procentais, matome kokia dalis turto yra finansuota iš skolintų lėšų. Kuo rodiklio reikšmė didesnė, tuo labiau turėtų nerimauti Bendrovės kreditoriai (kai virš 0,7 – blogas). Bendrovės įsiskolinimo rodiklis rodo, kad 2021 m. pabaigoje vienam Bendrovės turto eurui tenka 0,78 skolų, arba 78 proc. turto yra finansuoti skolintomis lėšomis. O 2022 metais Bendrovės įsiskolinimo rodiklis blogėja ir siekia 0,81 proc. (žr. 4 lentelę).

4 lentelė

Balanso duomenys	2020 m.	2021 m.	2022 m. II ketv.
Trumpalaikiai Įsipareigojimai	351101	239905	295508
Ilgalaikiai Įsipareigojimai	323889	583960	555479
Visi įsiskolinimai	674990	823865	850987
Visas turtas	752340	1061939	1054510
Įsiskolinimo rodiklis	0,90	0,78	0,81

Šaltinis. Kontrolės ir audito tarnyba pagal Bendrovės finansinių ataskaitų duomenis

5.4.2. Skolos – nuosavybės koeficientas (debt-to-equity ratio), dar vadinamas ir finansinės priklausomybės koeficientu, parodo kiek 1-nam nuosavo kapitalo eurui tenka skolų. Šis rodiklis taip pat naudojamas kaip kapitalo struktūros ir finansinio sverto grupės rodiklis. Šiuo atveju priešingai nei bendrojo mokumo rodiklio atveju, kuo šio rodiklio reikšmė didesnė, tuo įmonės padėtis mokumo atžvilgiu blogesnė. Rodiklio reikšmė aplink 0,5 laikoma normalia (t. y. pusė finansavimo šaltinių yra skolinti).

5 lentelė

Balanso duomenys	2020 m.	2021 m.	2022 m. II ketv.
Trumpalaikiai įsipareigojimai	351101	239905	295508
Ilgalaikiai įsipareigojimai	323889	583960	555479
Visi įsiskolinimai	674990	823865	850987
Nuosavas kapitalas	77350	238074	203523
Skolos ir nuosavybės (svertų) koeficientas	8,73	3,46	4,18

Šaltinis. Kontrolės ir audito tarnyba pagal Bendrovės finansinių ataskaitų duomenis

Pastaba. 2021 m. Bendrovė atliko nekilnojamojo turto vertinimą²⁰, pagal kurį pastatų ir statinių vertę išaugo 187 663 Eur, taip pat atitinkamai padidėjo ir nuosavas kapitalas. Todėl skolos koeficientas 2021 metais sumažėjo iki 3,46 (žr. 5 lentelę). Nors koeficientas ir sumažėjo, skolos ir nuosavybės rodiklis rodo, kad Bendrovės padėtis mokumo atžvilgiu yra bloga.

5.4.3. Bendrovės įsiskolinimai tiekėjams didėja. Palyginus 2021 m. pabaigos duomenis su 2022 m. II ketv. duomenimis skolos tiekėjams padidėjo 22,8 tūkst. Eur (žr. 6 lentelę).

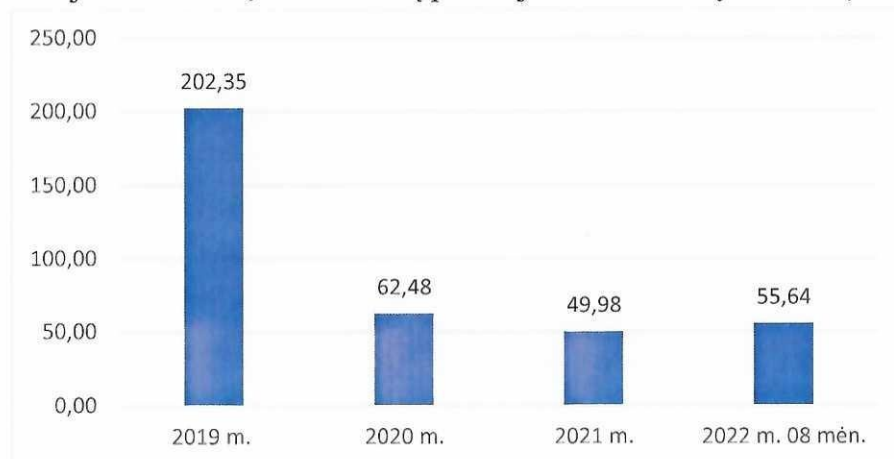
6 lentelė

Balanso duomenys	2021 m.	2022 m. I ketv.	2022 m. II ketv.
1	3	4	5
Skolos tiekėjams (Eur)	42136	46154	64976
Sumažėjo (-) / padidėjo (+)		+4018	+18822

Šaltinis. Kontrolės ir audito tarnyba pagal Bendrovės finansinių ataskaitų duomenis

6. Bendrovės pajamos už mokinių pavėžėjimą

2020 m. ir 2021 m. Bendrovei žymiai sumažėjo pajamos už mokinių pavėžėjimą, tam darė įtaką pandemija COVID-19, nes mokinių pavėžėjimas nebuvo vykdomas (žr. 4 pav.).

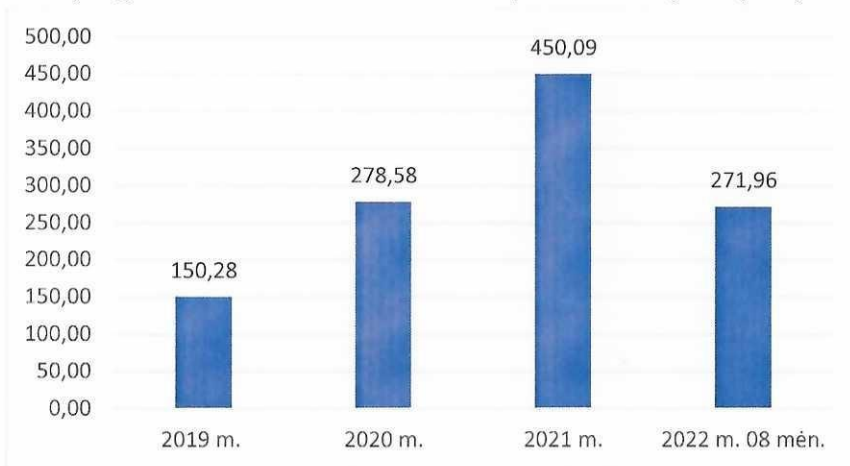

4 pav. Bendrovės pajamos už mokinių pavėžėjimą 2019–2022 m. 8 mėn.

²⁰ Nekilnojamojo turto vertinimo ataskaita Nr. PN-21-745, pasirašyta 2021 m. rugsėjo 28 d.

7. Savivaldybės kompensacija už nuostolingus maršrutus didėja

Savivaldybė su Bendrove 2022 m. vasario 14 d. yra pasirašiusi sutartį Nr. SRV-49 „Keleivių vežimo kelių transporto reguliaraus susisiekimo vietiniais maršrutais“. Sutarties objektas – yra keleivių vežimas vietinio reguliaraus susisiekimo autobusų maršrutais (visuomenei teikiamos būtinos paslaugos) Biržų rajono savivaldybės teritorijoje. Vežėjas įsipareigoja organizuoti Sutarties 1 punkte nurodytų paslaugų teikimą, vežti keleivius maršrutiniais autobusais vietinio reguliaraus susisiekimo autobusų maršrutais (arba maršruto vienu iš reisų) pagal sudarytus tvarkaraščius, o Savivaldybės administracija – kompensuoti Vežėjo nuostolius, susidariusius teikiant viešąsias keleivinio kelių transporto paslaugas ir vežant keleivius, kuriems įstatymo yra suteikta teisė į keleivinio kelių transporto lengvatas. Savivaldybės kompensacija Bendrovei kompensuoja už susidariusius vietinio (miesto ir priemiestinio) reguliaraus susisiekimo maršrutų nuostolius (žr. 5 pav.).

5 pav. Kompensacijos už nuostolingus maršrutus 2019 m. – 2022 m. 8 mėn.

Savivaldybės administracija per 2020 m. padengė Bendrovės nuostolius patirtus priemiestiniuose ir miesto maršrutuose už 278,58 tūkst. Eur, Bendrovės grynasis nuostolis – (- 41,8) tūkst. Eur. 2021 m. nuostolius kompensavo už 450,09 tūkst. Eur, o Bendrovės grynasis nuostolis buvo (-26,9) tūkst. Eur. palyginus 2021 m. duomenis su 2020 m. duomenimis Bendrovei sukompensuoti nuostoliai padidėjo 171,51 tūkst. Eur.

Savivaldybės kontrolierė

Žaneta Eriksonienė

Kontrolės ir audito tarnybos vyriausioji patarėja

Stasė Čeponienė

PRIEDAI

Vertinimo ataskaitos
1 priedas

Finansinių rodyklių aprašymų lentelė

Rodiklio pavadinimas	2020 m.	2021 m.	2022 II ketv.	Įvertinimas	Bendrovės įvertinimas
Bendrasis (einamojo) likvidumo koeficientas	0,57	0,64	0,64	labai geras > 2,0; geras > 1,5; patenkinamas > 1,2; nepatenkinamas < 1,2; blogas < 1,0.	Mažiau nei 1 – blogas. Reikšmė mažesnė nei vienetas leidžia daryti prielaidą, kad įmonė gali nevykdyti trumpalaikių įsipareigojimų
Kritinio likvidumo koeficientas	0,50	0,53	0,54	> 1,5 labai geras; > 1,2 geras; > 1,0 patenkinamas; > 0,5 nepatenkinamas; < nei 0,5 blogas	Apie 0,5. Tai rodo, kad Bendrovė nėra pakankamai saugi, nes kritinio likvidumo koeficientas yra ties nepatenkinama reikšme
Absoliutaus likvidumo rodiklis	0,09	0,2	0,12	Turi būti ne mažesnis kaip 0,2	2021 m. pabaigoje šis rodiklis buvo pakankamas, tačiau 2022 metų eigoje jis yra per žemas
Ilgalaikio turto apyvartumas*	0,84	0,64	-	Kuo didesnis, tuo įmonė efektyviau išnaudoja savo ilgalaikį turtą	Mažėjantis rodiklis rodo, kad Bendrovė įsigijo daugiau ilgalaikio turto, bet pajamų uždirbo mažiau
Apyvartinis kapitalas	-150709	-87086	-106949	Neigiamas dydis gali būti traktuojamas kaip padidėjusios įmonės mokumo - likvidumo rizikos faktorius	Neigiamas rodiklis rodo, kad įsipareigojimai yra didesni už turimą trumpalaikį turtą, taip pat, kad įmonė nėra pajėgi apmokėti visas trumpalaikes skolas
Atsargų apyvartumo rodiklis (kartais)*	6,9	13,0	-	Kuo didesnis – tuo geriau	Atsargos atsinaujino pakankamai sparčiai
Gautinų sumų apyvartumas*	3,1	7,3	-	Kuo didesnis – tuo geriau	Pirkėjai ir kiti skolininkai pakankamai gerai atsiskaito su Bendrove
Mokėtinų sumų apyvartumas*	0,5	1,4	-	Kuo didesnis – tuo geriau. Turi nekenkti santykiams su tiekėjais	Mokėtinų sumų apyvartumas didėja, tai reiškia Bendrovė tiekėjams įsiskolinimus apmoka greičiau
Įsiskolinimo rodiklis	0,90	0,78	0,81	Iki 0,3 labai geras; kai neviršija 0,5 geras; kai virš 0,7 blogas	Įsiskolinimo rodiklis blogas
Skolos ir nuosavybės (sverto) koeficientas	8,73	3,46	4,18	Apie 0,5 – geras; didesnis 1 – blogas	Skolos ir nuosavybės rodiklis rodo, kad Bendrovės padėtis mokumo atžvilgiu yra bloga

*Ilgalaikio turto, atsargų, gautinų sumų ir mokėtinų sumų apyvartumui įvertinti analizuojami tik 2020 m. ir 2021 m. duomenys.

Vertinimo metodai ir apimtis**Vertinimo apimtis**

Vertinimo tikslas – įvertinti, UAB Biržų autobusų parko planuojamos vykdyti naujos veiklos – vilkikų sąstatų (vilkiko ir tentinės priekabos nuomos) – atitiktį nustatytiems teisės aktams bei įmonės finansines galimybes užsiimti šia veikla.

Pagrindinis vertinimo klausimas – ar UAB Biržų autobusų parko planuojama vykdyti nauja veikla – vilkikų sąstatų (vilkiko ir tentinės priekabos nuoma) atitinka nustatytus teisės aktus ir kokios finansinės galimybės užsiimti šia veikla.

Vertinimo subjektas – UAB Biržų autobusų parkas.

Vertinamas laikotarpis – 2021 m. – 2022 m. II ketv., palyginimui naudojome ankstesnių metų duomenis.

Vertinimo duomenų rinkimo ir vertinimo metodai

Eil. Nr.	Taikyti duomenų rinkimo ir vertinimo metodai	Tikslas
1.	Dokumentų peržiūra. Nagrinėjome: - Vietos savivaldos įstatymą; - Akcinių bendrovių įstatymą; - Konkurencijos įstatymą; - Savivaldybių turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo savivaldybių valdomose įmonėse tvarkos aprašą. Peržiūrėjome Bendrovės įstatus, direktoriaus įsakymus. Analizavome Savivaldybės lūkesčių raštą, Bendrovės strateginį planą, dokumentus, susijusius su Bendrovės valdymu. Kreipėmės dėl išaiškinimo į Konkurencijos tarybą. Pokalbiai ir susirašinėjimai su Bendrovės direktoriumi ir vyr. buhalteriu.	Surinkti informaciją ir įvertinti Bendrovės planuojamos vykdyti naujos veiklos atitiktį teisės aktams.
2.	Santykio ir tendencijų analizė. Nagrinėjome finansines ataskaitas. Skaičiavome, analizavome finansinius santykinius rodiklius.	Įvertinti Bendrovės veiklą ir finansinės rizikos laipsnį 2020 – 2022 m. II ketv. laikotarpiu įvertinant finansinius rodiklius.
3.	Lyginamoji duomenų analizė. Peržiūrėjome dokumentus: balansus, pelno (nuostolio) ataskaitas apyvartos suminių skolų žiniaraščius, bandomųjų balansų (didžiosios knygos) žiniaraščius, banko kredito sutartis, sprendimus dėl įsipareigojamų, banko finansinės nuomos sutartis. Vertiname Bendrovės apyvartinio kapitalo rodiklius. Analizavome stabilumo rodiklius, Savivaldybė kompensacijų už nuostolingus maršrutus ir mokinių pavėžėjimą pokyčius, kitus buhalterinės apskaitos dokumentus.	Atlikti išsamią šių duomenų analizę.